ҲОСИЛДОРЛИК ДАВР ТАЛАБИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 7 июлдаги ПҚ-308-сон қарори

Ер - қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштиришда асосий восита ҳисобланади. Ердан самарали, оқилона фойдаланиш ҳозирги ва келажак талаб қилаётган заруратдир. Биз ана шу заруратни ҳеч қачон унитмаслигимиз, ерни асраб-авайлаб, у билан тиллаша олишимиз даркор.

Хабарингиз бор жорий йилда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 7 июлдаги ПҚ-308-сон «Пахта ҳосилдорлигини ошириш пахта етиштиришда илм ва иннова цияларни жорий қилишнинг қўшимча ташкилий чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори қабул қилинди. Мазкур қарор Республикамизда пахта ҳосилдорлигини ошириш бўйича янги тизимни жорий қилиниши, пахта етиштиришда илм ва инновацияларга асосланган уруғчилик, нав танлаш, ерга ишлов бериш, ўғитлаш, суғориш ишларини йўлга қўйиш орқали пахта-тўқимачилик соҳасида экспорт ҳажмлари ва даромадларини ошириш каби мақсад ва вазифаларни ўз ичига қамраб олган.

Мамлакатимизда ушбу қарор ижросини ўз вақтида сифатли бажарилишини таъминлаш бўйича Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузурида Пахтачилик кенгаши ташкил қилинди ва бу кенгашга раис этиб Инновацион ривожланиш вазири, академик Абдурахмонов Иброхим Юлчиевич тайинланди.

Кенгаш аъзолигига Ўзбекистон Ресупликаси Фанлар Академияси ва Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ҳузуридаги илмий-тадқиқот институти олимлари, Пахтасаноат илмий маркази ходимлари ҳамда пахта-тўқимачилик бўйича бир қатор хорижлик экспертлар жалб қилинди.

Шу билан бирга Пахтачилик кенгашига бир қатор вазифалар белигилаб берилди:

- ҳар йили ҳудудларда маҳаллий шароитларда яхши ҳосил бераётган навларни таҳлил қилиб, уларнинг супер элита ва элита уруғларини кўпайтириш бўйича илмий ташкилот ва уруғчилик корхонасини белгилаш;
- ҳудудларнинг тупроқ-иқлим шароитларига мос энг мақбул навларни ҳудудларда кўпайтириш ва экиш бўйича кластерларга топшириқлар (кўрсатмалар, буюртмалар) бериш;
- тупроқ унумдорлиги, унинг кимёвий ва биологик хусусиятларининг илмий таҳлили асосида ҳудудларда қўлланилиши мумкин бўлган кимёвий ва органик ўғитлар бўйича тавсиялар бериш;
- ғўза касалликлари ва ҳашаротларга қарши курашиш бўйича самарадор препаратларни қўллаш юзасидан кўрсатмалар ишлаб чиқиш ва татбиқ этиш;
- кластерларга ҳудудлар тупроқ-иқлим шароитларига мос ғўза навларини экиш ва уруғларини кўпайтириш, тупроқ унумдорлигини ошириш, минерал ва органик ўғитлардан фойдаланиш ҳамда пахтачиликда сув ва ресурс тежамкор технологияларни жорий этиш бўйича кўрсатмалар бериш;
- хусусий секторни жалб қилган ҳолда давлат-хусусий ҳамда хусусий уруғчилик кластерларини ташкил этиш ва бу орқали рақобат муҳитини яратиш.

Ушбу белгилаб берилган вазифаларни ижросини таъминлаш мақсадида Президент ҳузуридаги Пахтачилик кенгаши аъзолари синов тариқасида танлаб олинган республикамизнинг 13 та туманидаги кластерлар, фермер хўжалиги раҳбарлари ҳамда туман қишлоқ хўжалиги маъсуллари билан жойларда 2022 йил ҳосили учун уруғлик ва техник пахта экилган ер майдонларда олиб борилаётган агротехник тадбирларни бажарилиши билан яқиндан танишиб, бир қатор йўл қўйилган камчиликлар, жумладан, навларни ҳудуд тупроқ-иқлим шароитини ҳисобга олинмасдан экилганлиги, уруғлик етиштирилаётган пахта далаларида бегона навларни аралашиб кетганлиги, минерал ўғитларни қўллашда NPK нисбатларини бузилганлиги, суғориш режимини нотўғри амалга оширилганлиги, зараркунанда ҳашоратларга қарши курашиш, пахта қабул қилиш омборлари ва пахта тозалаш заводларининг жорий тайёрланганлиги билан танишиб, йўл қўйилган камчиликларни жойнинг ўзида дала майдонларида кўрсатиб, келгусида бундай камчиликларга йўл қўйилмаслиги учун қандай тадбирларни амалга ошириш кераклиги тўғрисида илмий асосланган таклиф ва тавсиялар берилди.

Маълумотларга кўра, Республикамизда 134 та пахта-тўқимачилик кластерлари томонидан 3,5 миллион тонна пахта етиштирилиши режалаштирилган бўлиб, ундан олинган 1,1 миллион тонна толанинг 50 фоизи кластерларнинг ўзларида чуқур қайта ишланади. Чунки, бугун-

ги кунда кластерларда толани беш босқичли қайта ишлашнинг уч босқичи йўлга қўйилган бўлиб, 2026 йилга келиб эса тўлиқ саноат занжири яратилади. Бу эса Ўзбекистонни жаҳон тўқимачилик бозорининг марказига айланишига хизмат қилади, албатта.

Шу ўринда Президентимиз Ш.М.Мирзиёевнинг «Пахта бизга режани бажариш учун эмас, иш ўринлари яратиш аҳоли даромадини ошириш, турмуш даражасини яхшилаш учун керак» деган сўзлари бугунги кунда халқимиз ҳаётини фаровон, дастурхонлари тўкин-сочин бўлишида, озиқ-овқат ҳавфсизлигини таъминлашда Юртбошимизнинг олиб бораётган сиёсатлари жуда тўғри эканлигидан далолатдир.

Юқоридаги Қарор ижроси бўйича Тупроқшунослик ва агрокимёвий тадқиқотлар институти олимлари томонидан тупроқ унумдорлиги ва пахта ҳосилдорлигини ошириш бўйича ишчи гуруҳ тузилиб, ҳудудларнинг тупроқ иқлим шароитлари, тупроқнинг хосса-хусусиятлари чуқур таҳлил қилинган ҳолда ҳар бир туманлар учун «Йўл харитаси» ишлаб чиқилди.

Шунингдек, агротехник ҳамда агромелиоратив тадбирларни ўз вақтида амалга ошириш бўйича тадбирлар бегилаб олинди, бунда:

- қишлоқ хўжалик экинларини турига, навига, биологик хусусиятига ва тупроқ-иқлим шароитларига боғлиқ ҳолда гидромодул районлар бўйича суғоришни ташкил қилиш ва гидромодул районлаштиришни такомиллаштириш, меъёридан ортиқча сув сарфига йўл қўймаслик;
- қишлоқ хўжалигида фойдаланадиган тупроқларга ишлов берувчи техникаларни ГОСТ асосида танлаш ва давлат назоратини ҳамда ГОСТни такомиллаштириш, шудгорлаш ишларини сифатли амалга ошириш;
- чигит уруғини пуштага экиш ва мулчалашни барча вилоятлар майдонларида табақалаштирилган ҳолда қўллаш орқали тупроқларда мақбул сув-физик, ҳаво хоссалари ҳосил қилувчи технологияларини аниқ тупроқ шароитларига мослаштириш тадбирларин белгилаш;
- суғориладиган тупроқларнинг ҳайдалма ва ҳайдалма ости қатламларида зичланиш жараёнларини олдини олиш учун оғир ғилдиракли тракторлардан кам фойдаланиш, тупроқларга физик етилганлик даражасида ишлов беришни ташкил этиш, гипсли ва ҳайдов ости зичлашган тупроқлар қатламларини чуқур юмшатиш;
- асосий озиқа элементларининг қишлоқ хўжалиги экинлари томонидан фойдаланиш коэффициентларини ошириш, уларнинг бефойда йўқолишини камайтириш ва улар билан тупроқларни бойитиш чора-тадбирларини қўллаш;
- тупроқларнинг озиқа элементлари билан таъминланганлигини ҳисобга олган ҳолда минерал ўғитларни табақалаштирилган ҳолда қўллаш, органик ва минерал ўғитлар қўллаш технологияларини ишлаб чиқиш ва ўғитлаш тизимларини такомиллаштириш ҳамда жорий этиш;
- органик ўғитлар қўллашни фаоллаштириш, ҳар бир гектар пахта экиладиган ерга бериладиган органик ўғитлар меъерини камида 10-15 тоннага етказишни таъминлаш бўйича керакли чораларни кўриш.

Органик ўғитлар йиллик меъёрини 50 фоизини ўсимликнинг ўсув даврида шарбат шаклида беришни таъминлаш каби агротехник тадибларни бажариш бўйича илмий асосланган таклиф ва тавсиялар бериб келинмоқда.

Ушбу тадбирлардан кўзланган асосий мақсад, келгусида республикамиз пахтачилигида янги тизимни жорий қилиш асосида пахта ҳосилдорлигини 30-40% га ошириш, пахта-тўқимачилик соҳасида экспорт ҳажмлари ва даромадни кўтариш, янги иш ўринлари яратиш, аҳолини турмуш шароитларини яхшилашдир.

Шерали МАНСУРОВ,
бўлим мудири, e-mail: sheralimansurov_1981@gmail.ru
Президент ҳузуридаги пахтачилик кенгаши аъзоси